

Eesti 2035

Vabariigi Valitsuse tegevuskava
(11. mai 2023)

Vajalikud muutused Eestis

**Oskused
ja tööturg**

**Rahva kestlikkus,
tervis ja sotsiaalkaitse**

**Majandus
ja kliima**

**Ruum
ja liikuvus**

Riigivalitsemine

„Eesti 2035“ tegevuskava koondab riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ kirjeldatud aluspõhimõtete hoidmiseks, strateegiliste sihtide saavutamiseks ja arenguvajadustele vastamiseks vajalikud muudatused eri valdkondades. Sealjuures on oluline sihipärane ja koordineeritud valdkondadevaheline koostöö. Tegevuskava on koostatud „Eesti 2035“ strateegia koostamise käigus. „Eesti 2035“ tegevuskava on ka Euroopa poolaasta majanduskoordinatsiooni raames esitatav Eesti reformikava.

Strateegia koostamise käigus esitatud ja läbi räägitud ettepanekutest suuremat tähelepanu vajavad muutused on seotud viide temaatilisse kimpu. Tegevuskavas esitatud muudatused ja reformid viiakse ellu valdkonna arengukavade programmide kaudu. Nende elluviimist jälgitakse iga aasta täpsema tegevuskava põhjal ning vajaduse korral tehakse korrektiive tulenevalt Eesti arengut mõjutavatest riigisisestest sündmustest ja väliskeskkonna muutustest.

Tegevuskavas on iga temaatilise kimbu juures esile toodud vajaliku muutuse eesmärgid ja mõõdikud. Tegevused on seostatud strateegias „Eesti 2035“ kirjeldatud arenguvajadustega ja ülemaailmsete kestliku arengu eesmärkidega. Iga tegevuse juures on nimetatud eestvedajad ja kaasvastutajad, kes kõige enam selle tegevuse elluviimisesse panustavad. Oma valitsemisalas panustavad vajadusel tegevuste elluviimisesse kõik ministrid.

Eesti arenguvajadused (AV)

- AV1 Rahvastik
- AV2 Inimese tervis ja eluiga
- AV3 Ühiskond ja võimalused
- AV4 Õppimisvõimalused
- AV5 Ettevõtluskeskkond
- AV6 Elurikkus ja keskkond
- AV7 Kultuuriruum ja elukeskkond
- AV8 Julgeolek ja turvalisus
- AV9 Riigivalitsemine

Oskused ja tööturg

Millist muutust soovime?

Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad eneseteostust ja isiklikku arengut

Eesti haridus- ja tööturupoliitika on paindlik, tulevikku vaatav ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline

Eestis on piisavalt kvalifitseeritud tööjõudu, mis toetab Eesti riigi ja majanduse edenemist

Möödik: Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64aastaste) osakaal

Möödik: Tööjõus osalemise määr (15–74aastased); sooline palgalõhe

Möödik: Kolmanda taseme haridusega 25–34aastaste osakaal

Muutuse sisu ja osalised

A. Muudame haridussüsteemi õppijast lähtuvaks ja paindlikuks AV1, AV3, AV4, AV9

Formaalhariduse lõimimine mitteformaalse õppega

Ühtse keskkaridussüsteemi kujundamine

Gümnaasiumi- ja põhikoolivõrgu korrastamine koostöös kohalike omavalitsustega ning nende võimestamine põhihariduse võrgu ülevaatamisel ja korrastamisel

Õppekavade ümberkujundamine õppijast lähtuvaks

Haridusvaldkonna töötajate professionaalse arengu toetamine ja järelkasvu tagamine

Kvaliteetse, nutika ja ligipäätava digitaalse õppevara ja -metoodika arendamine ning õpianalüütika rakendamine õppeprotsessis kõikidel haridustasemetel

B. Viime inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega AV1, AV3, AV4, AV5

Täiskasvanuhariduse süsteemi uuendamine

Erinevate sihtrühmade haridussüsteemi ja tööturule naasmise toetamine ning inimeste konkurentsivõime parandamine

Koostöös tööandjatega töökohapõhise õppevormi sihtrühma ja erialade valiku laiendamine (eriti noorte sihtrühmale) ning praktika ja töökohapõhise õppevormi kvaliteedi tagamine

Mikrokvalifikatsioonide kasutuselevõtt Eesti haridus- ja kutsesüsteemis

Kutsesüsteemi reform (sh ametipõhiselt oskustepõhisusele ülemineku ning tööjõuprognoside koostamisel võimaluse korral regionaalsete eripärade arvestamine)

Digi- ja rohepöördeks vajalike oskuste pakkumise suurendamine, õppekavade arendamine ning vastavate sektorite oskustööjõu kasvatamine

haridus- ja teadusminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister
----------------------------	--

Kirde- ja Kagu-Eesti tööturgude toetamine regionaalse tasakaalu tagamiseks

majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister	sotsiaalkaitseminister, kliimaminister, haridus- ja teadusminister
---	--

C. Valmistume tulevikutööks

AV4, AV5

Sotsiaalkaitse skeemide kohandamine uusi töövorme arvestavaks

sotsiaalkaitseminister, terviseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	rahandusminister, kultuuriminister
---	------------------------------------

Tööõiguse ja töökeskonna reeglite vajaduspõhine ajakohastamine lähtudes töövormide muutumisest

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Tulevikutööks vajalike teadmiste ja oskuste kujundamine, õpetajate, õppejõudude ja koolitajate valmiduse suurendamine ja õppekeskkondade ajakohastamine uuendatud õppekavade rakendamiseks

haridus- ja teadusminister

Ettevõtlikkus- ja ettevõtluspädevuse arendamine kõikidel haridustasemetel ja -liikides, sh õppijate ettevõtluse alustamiseks valmisoleku suurendamine

haridus- ja teadusminister

D. Parandame kõrghariduse kvaliteeti ja tõhustame selle rahastamist

AV4, AV5

Kõrgharidussüsteemi jätkusuutlikkuse tagamine kindlustades õiglase ligipääsu kõrgharidusele ning selle vastavuse ühiskonna ja tööturu vajadustele (sh rahastamise ja üliõpilaste toetussüsteemi ülevaatamine)

haridus- ja teadusminister

Kõrghariduse kvaliteedi ja rahvusvahelise konkurentsivõime parandamine

haridus- ja teadusminister

Regionaalsetes kolledžites kõrghariduse pakkumine ning nende funktsioonide laiendamine arvestades regionaalpoliitilisi eesmärke

haridus- ja teadusminister	regionaalminister
----------------------------	-------------------

E. Looime talendisõbraliku keskkonna

AV1, AV4

Andekaid õppijaid toetava lõimitud formaalhariduse ja mitteformaalõppe terviksisüsteemi arendamine koostöös KOVidega

haridus- ja teadusminister	kultuuriminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister
----------------------------	--

Loodus- ja täppisteaduste, tehnoloogia valdkonna ja loovainete õppimise soodustamine ning nende õpetamiseks vajalike õpetajate järelkasvu tagamine kõigis vanuserühmades ja haridusliikides (sh mitteformaalses õppes)

haridus- ja teadusminister	kultuuriminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister
----------------------------	--

Talendipoliitika programmide (välistalentidele ja välisüliõpilastele suunatud meetmete) arendamine

majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, kultuuriminister, siseminister
--------------------------------------	--

F. Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul

AV1, AV3, AV4, AV5, AV8

Targa ja tasakaalustatud rände-, tagasipöördumis- ja lõimumispoliitika kujundamine arvestades tööturu ja ühiskonna vajadusi ning rahvusriigi kestlikkuse, avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamisega

kultuuriminister, siseminister	haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister, välisminister
--------------------------------	--

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava elluviimine alates alusharidusest

haridus- ja teadusminister

Eesti keelest erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste õppekorralduse nüüdisajastamine alushariduses, üldhariduskoolides, kutseõppeasutustes ja mitteformaalses õppes

haridus- ja teadusminister	kultuuriminister, siseminister, sotsiaalkaitseminister
----------------------------	--

Erivajadusega inimestele võimaluste loomine (sh haridussüsteemi ligipääsetavuse suurendamine ja tööturul osalemise toetamine)

haridus- ja teadusminister, sotsiaalkaitseminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister
--	--------------------------------------

Soolise palgalõhe, stereotüüpide ja segregatsiooni vähendamine ning vähemuste võrdsete võimaluste edendamine

haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	sotsiaalkaitseminister, rahandusminister
--	--

Rahva kestlikkus, tervis ja sotsiaalkaitse

Millist muutust soovime?

Eestis on elukaare vältel väärtustatud kõigi inimeste heaolu ja rahvastiku järelkasv on soodustatud

Möödik: Sissetulekukvintilide suhte kordaja

Eesti inimesed on kauem füüsiliselt ja vaimset terved ning teevad tervist hoidvaid, riske vähendavaid ning elu- ja looduskeskkonda hoidvaid valikuid

Möödik: Ülemäärase kehakaaluga elanike osakaal

Eesti tervise-, töötervishoiu- ja sotsiaalkaitsesüsteem on lõimitud, inimesekeskne ja jätkusuutlik

Möödik: Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi nädalas) 16aastaste ja vanemate inimeste osakaal

Muutuse sisu ja osalised

A. Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks

AV1, AV3

Sündimust ja vanemlust toetava mitmekesise perepoliitika arendamine, mis arvestab perede erinevate soovide ja vajadustega

sotsiaalkaitseminister

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Eesti kui rahvusriigi kestlikkust toetava rahvastikupoliitika elluviimiseks valdkondade ülese koostöö suurendamine

sotsiaalkaitseminister

KOVi ja riigi partnerlusel põhineva ning lapse terviklikest vajadustest lähtuva lastekaitsekorralduse väljatöötamine, selleks vajalike spetsialistide baas- ja täiendõppekoolituse arendamine ning lastekaitsetöö väärtustamine

sotsiaalkaitseminister

Laste heaolu suurendavate integreeritud teenuste ja sekkumiste väljaarendamine (sh erivajadusega, käitumisprobleemidega ja traumakogemusega lastele) ning institutsionaalse hoolduse asendamine perepõhise

sotsiaalkaitseminister

haridus- ja teadusminister, justiitsminister

Ühiskondlike hoiakute soodustamine põlvkondadevahelist sidusust väärtustavaks ning vanemaealiste inimeste ühiskondliku aktiivsuse ja väarika ning vägivallavaba vananemise toetamine (nt vanemaealiste ulatuslikum panustamine vabatahtlikku tegevusse)

sotsiaalkaitseminister, kultuuriminister

siseminister, justiitsminister

B. Kujundame elukeskkonna ning inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja keskkonda hoidvaks ning vähendame riskikäitumist

AV2, AV6, AV8

Valdkonnaüleste ja kogukondi kaasavate integreeritud ennetusmeetmete ja nõustamisteenuste arendamine inimeste teadlikkuse parandamiseks hoiakute ja käitumise muutmiseks ning õnnetuste ja vigastussurmade ennetamiseks (sh vajalike toetavate digilahenduste arendamine)

terviseminister, siseminister

kultuuriminister, haridus- ja teadusminister, kliimaminister, regionaalminister, justiitsminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister

Uimasteid (nikotiin, alkohol, narkootikumid) tarvitavate inimeste varajase märkamise süsteemi arendamine

terviseminister, siseminister

justiitsminister, haridus- ja teadusminister

Inimeste liikumisaktiivsuse, sportimise ja ühistegevuse suurendamine ning tasakaalustatud toitumise edendamine

terviseminister, kultuuriminister

regionaalminister, haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister

Esmatasandi tervishoius varase sekkumise süsteemi arendamine ja esmatasandi tervishoiu meeskonna laiendamine terviseriskide vähendamise eesmärgil

terviseminister

haridus- ja teadusminister

Tervist toetava elukeskkonna kujundamine (sh inimeste keskkonnavalise ja tarbijateadlikkuse parandamine, toiduohutuse riskide maandamine ning tervist ja keskkonda hoidva õigusruumi kujundamine)

kliimaminister, regionaalminister, terviseminister

haridus- ja teadusminister

C. Toetame vaimset tervist ning vähendame vaimset ja füüsilist vägivalda

AV2, AV8

Kvaliteetsete vaimse tervise teenuste tagamine elukaare ulatuses, psüühikahäiretega inimeste õiguste kaitse edendamine

terviseminister, sotsiaalkaitseminister	justiitsminister, kultuuriminister, haridus- ja teadusminister
---	--

Varajase märkamise süsteemi arendamine elukaare ulatuses KOVide ja kogukondadega, ohvrite võrgustikupõhine abistamine, korduva vägivalda ennetusmeetmete arendamine ja radikaliseerumise ennetamine

siseminister, sotsiaalkaitseminister	justiitsminister
--------------------------------------	------------------

Korduvkuritegevuse vähendamine, noorte õiguskultuure tagamine, taastava õiguse põhimõtete juurutamine, alternatiivkaristuste välja töötamine ja laiem rakendamine ning taasühiskonnastavate tegevuste laiendamine

justiitsminister	siseminister, sotsiaalkaitseminister, haridus- ja teadusminister
------------------	--

Töenduspõhiste ennetuslike sekkumiste ja sotsiaalsete-emotsionaalsete oskuste programmide sihtrühmade laiendamine ja meetmete arendamine (sh valdkonnad nagu koolikiusamine, töökohal kiusamine ja muu riskikäitumine) koostöös KOVide, erasektori, tervishoiu- ja haridusasutustega

haridus- ja teadusminister, terviseminister, sotsiaalkaitseminister, siseminister, justiitsminister

D. Nüüdisajastame töötervishoiu tervist toetavaks ja vähendame inimeste töövõimekadu

AV2

Tõhusa töötervishoiu süsteemi ja tööohutuse teenuste kujundamine töötaja füüsilise ja vaimse tervise probleemide ennetamiseks ning tööturu osalise teadlikkuse suurendamine

majandus- ja infotehnoloogiaminister	terviseminister
--------------------------------------	-----------------

Ajutise töövõimekaoga inimeste tööturul püsivust toetava süsteemi arendamine, et ennetada püsiva töövõimekaotuse väljakujunemist

terviseminister	majandus- ja infotehnoloogiaminister
-----------------	--------------------------------------

E. Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekesksetl

AV1, AV2, AV3

Eesti tervishoiukorralduse terviklik arendamine, sh sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas lõimitud inimkesksete teenuste pakkumine koostöös KOVidega ning sündmuspõhiste teenuste arendamine

terviseminister, sotsiaalkaitseminister

Uue põlvkonna tervise infosüsteemi loomine

terviseminister

F. Lõimime personaalmeditsiini lahendused tervishoiusüsteemi igapäevategevustesse

AV2

Geeni- ja terviseandmete lõimimine töendus-põhistesse otsuseprotsessidesse ja nende rakendamine

terviseminister	justiitsminister, haridus- ja teadusminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister
-----------------	--

Tervishoiuspetsialistide koolitamine, vastutusrollide uuendamine ning inimeste ja ühiskonna teadlikkuse parandamine

terviseminister	haridus- ja teadusminister
-----------------	----------------------------

G. Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi

AV1, AV2, AV3

Püsiva tervisekaotuse ennetamise süsteemi arendamine ja tervishoiu kestliku rahastuse tagamine (sh ravijärjekordade vähendamine, ravimite kompenseerimise ja kättesaadavuse süsteemi muutmise)

terviseminister	rahandusminister, kultuuriminister
-----------------	------------------------------------

Pensionireformi elluviimine, et tagada jätkusuutlik pensionisüsteem ja pensionäride heaolu (sh tööandjapensioni soodustamine ja inimeste pensionitarkuse parandamine)

sotsiaalkaitseminister	rahandusminister
------------------------	------------------

Vajaduspõhise sotsiaalkaitse kujundamine (sh pikaajalise hoolduse pakkumise ja rahastamise tõhustamine), töötus- ja töökategustühvitiste skeemide paindlikkuse parandamine, tööõnnetus- ja kutsehaiguste süsteemi korrastamine

sotsiaalkaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	regionaalminister, kultuuriminister
--	-------------------------------------

H. Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi

AV1, AV2, AV3

Pikaajalise hooldusvajaduse ennetamiseks teenuste süsteemi väljatöötamine (sh kogukonna võimendamine, varajase märkamise põhimõtte propageerimine, hindamissüsteemide ja -instrumentide loomine)

sotsiaalkaitseminister	siseminister, regionaalminister
------------------------	---------------------------------

Hooldusteenuste (rõhuasetusega kodus/kogukonnas hooldamisele) arendamine (sh taristuinvesteeringud, tehnoloogia ja innovaatiliste lahenduste kasutamise suurendamine) ja vajaliku tööjõu tagamine

sotsiaalkaitseminister	siseminister, regionaalminister, haridus- ja teadusminister
------------------------	---

Tervise-, töö- ja sotsiaalkaitse ning kultuurisektori teenuste (nt abivahendid, rehabilitatsioon, tugiteenused, infoteenused, ligipääs kultuuri- ja spordisündmustele) koordineerimine ja integreerimine, et saavutada nende koostöös suurem tulemuslikkus

sotsiaalkaitseminister, terviseminister	kultuuriminister, siseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister, justiitsminister
---	---

Erivajadusega inimeste ühiskondliku aktiivsuse toetamine (sh erivajadusega inimeste huvikaitseorganisatsioonide võimendamine)

sotsiaalkaitseminister	siseminister
------------------------	--------------

Majandus ja kliima

Millist muutust soovime?

Ettevõtlus on tark ja vastutustundlik

Möödikud: Teadlaste ja inseneride arv erasektoris 1000 elaniku kohta; ringlusse võetava materjali määr

Majanduskeskkond on usaldusväärne, atraktiivne ja paindlik

Möödik: IMD (Rahvusvahelise Juhtimise Arendamise Instituudi) rahvusvahelise konkurentsivõime indeks

Majandus on kliimanutraalne

Möödik: Taastuvenergia osatähtsus energia summaarses lõpptarbimises

Muutuse sisu ja osalised

A. Võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks

AV1, AV5, AV8, AV9

Olemasolevate innovatsiooniteenuste ja -toetuste konsolideerimine, puuduolevate väljaarendamine ja ettevõtete rakendusuringute toetamise ümberkorraldamine

majandus- ja infotehnoloogiaminister	justiitsminister, haridus- ja teadusminister, kultuuriminister, kliimaminister, kaitseminister, regionaalminister
--------------------------------------	---

Teadmismahuka iduettevõtluse arendamine

majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, kliimaminister, regionaalminister
--------------------------------------	---

Välismajanduspoliitika ja äridiplomaatia võimekuse uuele tasemele viimine (sh keskendumine teadmistemahukatele ettevõtetele)

välisminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	regionaalminister, kliimaminister, kultuuriminister
---	---

Riigi äriühingute teadus- ja arendustegevuse (TA) investeringute suurendamine (osana riigi osaluspoliitikast)

majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, rahandusminister
--------------------------------------	--

Uued tehnoloogilised lahendused ja nõustamine digi- ja rohepöörde elluviimiseks ettevõtlussektoris

majandus- ja infotehnoloogiaminister, kliimaminister	kaitseminister, haridus- ja teadusminister, regionaalminister
--	---

B. Suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust

AV1, AV5, AV6, AV7, AV9

TA-asutuste ja ettevõtete TA-alase koostöö tagamine Eesti ja selle piirkondade majandusele olulistes fookusvaldkondades (digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärimine, nutikad ja kestlikud energialahendused)

majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister	kliimaminister, regionaalminister, rahandusminister
--	---

Kestliku ringbiomajanduse (sh sinimajanduse) arendamine ja Eesti kujundamine piirkondliku ringbiomajanduse eestvedajaks

regionaalminister	haridus- ja teadusminister, kliimaminister, kaitseminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister
-------------------	--

C. Kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi

AV5, AV6, AV8

Uute tehnoloogiate (nt kratid, isejuhtivad autod, droonid) ja ärimudelite (platvormi-, digi-, reaaliajamajandus) kasutuselevõttu ning TAd soodustava õigusraamistiku kujundamine arvestades mh julgeolekuga seotud riskidega

majandus- ja infotehnoloogiaminister, haridus- ja teadusminister, justiitsminister	rahandusminister, kliimaminister, sotsiaalkaitseminister, terviseminister, kultuuriminister, regionaalminister
--	--

Ettevõtete rahastamisallikate mitmekesistamine ja kättesaadavuse soodustamine (sh tõmbekeskustest eemal asuvates piirkondades tegutsevatele ettevõtetele ning ettevõtete keskkonnajalajälge vähendavatele investeringutele)

majandus- ja infotehnoloogiaminister, regionaalminister, kliimaminister	rahandusminister
---	------------------

Eesti kujundamine maailma üheks turvalise digimajanduse tõmbekeskuseks, kus on hea kasutada, luua ja pakkuda maailmale digiteenuseid (sh spetsialistide olemasolu tagamine, e-residentsuse programmi arendamine, piiriüleste e-teenuste arendamine ja interneti kättesaadavuse üle Eesti parandamine)

majandus- ja infotehnoloogiaminister, välisminister	justiitsminister, rahandusminister, haridus- ja teadusminister, siseminister
---	--

Vabatahtliku süsinikuturu riikliku raamistiku väljatöötamine ettevõtete kliimaeesmärkidesse panustamise soodustamiseks

Rohepöõret toetava raamistiku kujundamine (sh keskkonnaga seotud majandusmeetmed, rahastusmudel, loodushüvede arvestamine, kestliku rahastuse taksonoomia ja aruandlus, kestliku toidusüsteemi arendamine)

Vastutustundliku ettevõtluse soodustamine (sh ettevõtete keskkonnajalajälje hindamise süsteemi loomine, sotsiaalse ettevõtluse, vabaihenduste omatulu teenimise ja vabatahtliku töö soodustamine ning vabaihenduste halduskoormuse vähendamine)

Pangandusturul konkurentsi suurendamine, tagades samas, et erinevad riskid (sh rahapesuga seotud riskid) oleksid piisavalt maandatud. Pangandusvälise kapitalituru arendamine ja seeläbi ettevõtjatele mitmekesisemate rahastamisvõimaluste loomine

Regionaalse ettevõtluskeskkonna arendamine koostöös KOVidega (sh piirkonna arengueeldustest lähtuvate ning ettevõtete lisandväärtuse kasvu toetavate ettevõtluse tugiteenuste pakkumine ja riigi toetusmeetmetes piirkondliku tasakaalu arvestamine) ning kohaliku tasandi võimekuse ja motivatsiooni suurendamine ettevõtluse arendamisega tegelemiseks

Motivatsioonimehhanismide loomine, et suurendada taluvushuvi, mis võimaldab ellu viia arendusi kogukonnaga arvestavalt

D. Võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted

AV5, AV6

Esmast tooret vähendavate ja teisese toorme kasutat suurendavate tootmis- ja tarbimismudelite ning ohutu materjaliringluse arendamine ja kasutuselevõtmine ning vastava pädevuse kasvatamine koostöös ettevõtete ja KOVidega

Ressursitõhususe (sh energia-) märgatav suurendamine ettevõtetes (sh tööstuses ja teenindussektoris), et parandada majanduse ressursitootlikkust

Jäätmemajanduse tõhus ja innovaatiline ümberkorraldamine (sh liigiti kogumise taristu arendamine, materjalide korduskasutamise suurendamine, toidujäätmete vähendamine ja ülejääva ohutu toidu annetamine)

E. Lähme üle kliimaneutraalsele energiatootmisele tagades energijalgeoleku AV3, AV6, AV7, AV8

Üleminek kliimaneutraalsele energiatootmisele (sh põlevkivinergeetika osakaalu järkjärguline vähendamine ning kliimaneutraalsete energia tootmis- ja salvestuslahenduste arendamine)

Põlevkivinergeetikast väljumist toetava teenuste paketi käikulaskmine Ida-Virumaal

Energiaga varustamise alternatiivide kaalumise ja valikute tegemise (sh vajalike asutuste tugevdamine, õigusruumi ajakohastamine, toimepideva süsteemi tagamine ja planeeringute algatamine)

Taastuenergia osakaalu kasvu toetava tasakaalu saavutamise julgeoleku-, keskkonnakaitse- ja elanike huvide vahel maismaal ja merel (nt soodustav regulatiivne keskkond)

Ruum ja liikuvus

Millist muutust soovime?

Elukeskkond on kõigi vajadusi arvestav, ligipääsetav, kvaliteetne ja turvaline

Möödikud: Ligipääsetavuse näitaja; kodukohta turvaliseks pidavate inimeste osakaal

Elukeskkond soodustab tervislikke ja kestlikke eluviise

Möödikud: Kasvuhoonegaaside heide transpordisektoris; ühissõiduki, jalgrattaga või jala tööil käivate inimeste osakaal

Elukeskkond on hoitud ja mitmekesine

Möödikud: Elamute ja mitteelamute energiatarve

Muutuse sisu ja osalised

A. Tagame elujõulise kultuuriruumi AV1, AV3, AV7

Kultuurivaldkondade regionaalse kättesaadavuse suurendamine, et tagada atraktiivsem elukeskkond ka väljaspool tõmbekeskusi ning toetada ühiskonna sidusust ja inimeste heaolu kõikjal Eestis

Eesti kultuuri kättesaadavuse suurendamine füüsilises ja e-keskkondades eri sihtrühmadele (sh rahvuskaaslased, eesti keelest erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed, erivajadustega inimesed) ning muuseumide ühishoidlate rajamine

B. Planeerime ja uuendame ruumi ja teenuseid terviklikult ja kvaliteetselt ning ühiskonna vajaduste, rahvastiku muutuste, tervise, turvalisuse, elurikkuse ja keskkonnanohiuga arvestavalt AV1, AV2, AV3, AV6, AV7, AV8

Nüüdisaegsete lahenduste loomine ruumiandmete kättesaadavuse ja ajakohasuse tagamiseks

Kvaliteetse elukeskkonna ja hoonefondi jätkusuutlik ja terviklik uuendamine koostöös KOVidega (sh kvaliteetse ja ligipääsetava eluaseme kättesaadavuse parandamine ja eluhoonete ohutuse tagamine ning väljapoole keskusi asumist soodustavate rahastamisvahendite mitmekesistamine)

Rohepöördesse panustavate lahenduste läbiv kasutuselevõtt ja seda toetav planeerimine koostöös KOVidega kliimamuutuste leevendamiseks, kliimamuutuste mõju vähendamiseks ja nendega kohanemiseks, elurikkuse suurendamiseks ja säilitamiseks, elukeskkonna mitmekesistamiseks, keskkonnanohidliku elukorralduse ja külastuskeskkonna edendamiseks

Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtete ja ruumilise planeerimise põhimõtete läbiv järgimine ruumiotsustes kohalikul ja riiklikul tasandil

Eelduste loomine terviklikuks ruumiloomeks (sh kvaliteetse elukeskkonna visiooni loomine) kooskõlas riigi strateegiliste plaanidega

Lahenduste leidmine ja rakendamine väheneva rahvaarvuga kohanemiseks, et tagada kvaliteetsete teenuste kättesaadavus ning kvaliteetne ja jätkusuutlik ehitatud keskkond (sh taristu)

Avaliku sektori kui targa ehitustellijana eeskujuline kujundamine (sh ehitusinvesteeringute kontratsükliisuse rakendamine)

Jätkusuutliku jäätmemajanduse ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni taristu ja teenuse kujundamine koostöös KOVidega

Merekaitse reformi elluviimine

Radioaktiivsete jäätmete lõpladustuspaiga rajamine

Maapõue, sh kriitiliste toormete, kaardistamine ja uurimine ning ressursside jätkusuutlik ja tõhus kasutamine

Kvaliteetsete ja kättesaadavate turvalisuse teenuste (sh politsei, pääste, hädaabi) tagamine ja lahenduste jätkusuutlikuks muutmise koostöös KOVidega ning vabatahtliku tegevuse soodustamine ja mitmekesistamine turvalisema elukeskkonna kujundamisel

Mereliikluse turvalisuse ja merekeskkonna kaitse tagamiseks ning meremajanduse arendamiseks mereseire arendamine, mere- ja lennupääste ning merereostuse võimekuse tagamine ja arendamine

Riigipiiri valvamise ja kaitsmise suutlikkuse suurendamine ning integreeritud piirihalduse rakendamine Schengeni ala turvalisuse tagamisel. Selleks idapiiri täielik väljaehitamine ja varustamine tehniliste seiresüsteemidega ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (FRONTEX) kohalolu suurendamine

C. Pakume vajaduspõhist, kõiki transpordiliikehõlmavat ning koostõimivat transporditeenust

AV1, AV3, AV7, AV9

Liikuvusteenuste ja -info kättesaadavuse ja kasutajakeskse disaini tagamine koostöös KOVidega nii kohalikule elanikule kui ka väliskülalisele (sh liikuvusandmete tark kasutamine ja teadlikkuse suurendamine, liikuvuse kui teenuse rakendamine mitmeliigiliselt (MaaS) üle kogu riigi)

Efektiivse, ligipäätava ja jätkusuutlikult majandatud ühistranspordi ja jagatud liikumisviiside konkurentsivõime kasvatamine koostöös KOVidega (sh paindliku ja kasutajamugava nõudetranspordi ja sotsiaaltranspordi arendamine)

Sotsiaal-majanduslikke ja keskkonnategureid arvestava mudeli väljatöötamine ja rakendamine, et tagada üle Eesti lõimitud liikuvus (sh kergliiklus, abivahendiga liikumine, isejuhtivad sõidukid, maa-, vee-, lennu-, raudteetransport)

Transpordi arenguks ja uute ärimudelite tekkimiseks vajaliku teadus- ja arendustegevuse ja hariduse toetamine ning õigusruumi loomine

D. Võtame kasutusele ohutu, keskkonnahoidliku, konkurentsivõimelise, vajaduspõhise ja jätkusuutliku transpordi- ja energiataristu AV6, AV7, AV8

Selliste transpordiühenduste arendamine, mis vähendavad ajakulu vahemaade läbimisel (sh mõjudega arvestavad investeringud, aktiivsete liikumisviiside ja keskkonda säästvate lahenduste eelistamine ning arendamine)

Kiire ja mugava rongiühenduse loomine Euroopaga ja transpordi välisühenduste arendamine (sh niši leidmine põhi-lõuna-ida-lääs koridorides)

Saastaja/kasutaja vastutuse kontseptsiooni rakendamine transporditaristu kasutamisel ja haldamisel

Elektrivõrgu sünkroniseerimine Mandri-Euroopa sagedusalaga

Kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele üleminekut toetava ilmastikukindla taristu rajamine ning kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele ülemineku jaoks vajalike eelduste loomine nii maismaal kui ka merel (nt radarid, võrguühendused, tankimistaristu, laadimistaristu sadamates, tark soojus- ja elektrivõrk, lühi- ja pikaajaline salvestus)

Riigivalitsemine

Millist muutust soovime?

Eesti on edasipürgiv ja demokraatlik digiriik

Möödik: Avalike teenustega rahulolu

Avalikud teenused on kvaliteetsed, etteaimavad ja kättesaadavad igas piirkonnas, tagades inimeste põhiõigused

Möödik: KOVi teenustega rahulolu

Ühiskond on teadusmahukas

Möödik: Doktorikraadiga inimeste osakaal 25–64 aastaste seas

Muutuse sisu ja osalised

A. Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame sujuva riigi toimimise AV3, AV8, AV9

Üleminek vajaduspõhiste valitsemisaladele ja paindlikule valitsemiskorraldusele ning avalike teenuste osutamise arendamiseks vajalike võimete tagamine nii organisatsiooni kui ka ametnike tasandil (sh asukohast sõltumatu värbamise soodustamine ning ametnike rahvusvahelise karjääri toetamine)

Strateegilise planeerimise (riigi, KOVide ja regionaalsel tasandil) ja riigieelarve koostamise õigusruumi korrastamine, sh riigi pikaajaliste sihtide ja aluspõhimõtete tervikliku käsitluse tagamine

Teadmistepõhise, uuendusmeelse ja kvaliteetse poliitikakujundamise ning kogukondadega koosloome arendamine lähtudes hea õigusloome põhimõtetest, tõendus- ja andmepõhisusest ning erinevate piirkondade ja sihtrühmade vajaduste arvestamisest

Hajusa andmemajanduse, turvalise küberruumi, ühtse ja kvaliteetse andmeruumi ning toimekindla demokraatliku digiriigi taristu arendamine

Jätkusuutlike, paindlike ja väärtuspõhiste riigihangete edendamine (sh eelistades keskkonnahoidlikke, sotsiaalselt vastutustundlikke ning innovaatilisi tooteid, teenuseid ja ehitustöid), millega võimaluse korral luuakse lisaks hangitud tulemusele lisandväärtust riigi prioriteetsetes valdkondades

Riigiasutuste tugitegevuste keskne juhtimine ja tõhustamine digitaliseerimise ja konsolideerimise kaudu

Riigile kuuluvate sihtasutuste juhtimiskvaliteedi parandamine ja tulemuslikkuse suurendamine ning võrgu korrastamine

Riigile vajalike oskustega töötajate (nt õpetajad, tervishoiutöötajad, päästjad, politsei, sotsiaaltöötajad, vanglateenistujad, õiguselukutsete ametikandjad) ja ametnike tagamine Eesti erinevates piirkondades

Avaliku sektori tegevuste (sh teenuste) planeerimisel nii digi- kui ka rohepöörde põhimõtete arvestamine ning KOVides vastava kompetentsi suurendamine

B. Parandame riigi ja KOVi teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaatame üle vastutuse jaotumise

AV1, AV3, AV4, AV7, AV8, AV9

Kasutajakesksete teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine sõltumata asukohast, teenuste seiresüsteemi arendamine

Regionaalse ebavõrdsuse vähendamine ning KOVide haldus- ja arendusvõimekuse tugevdamine (sh valdkonnapoliitika ruumilise mõõtmise tugevdamine ning ministriumide koordineeritud tugi KOV võimekuse arendamiseks)

Riigi, KOVide ülesannete ja rahastamise ülevaatamine, suurendades kohalike omavalitsuste rolli detsentraliseerimise ja piirkondliku koostöö edendamise kaudu ning teenuste seiresüsteemi arendamine

Platvormipõhise lähenemise arendamine andmete ja digilahenduste vallas

Tehistaibu ehk krattide ulatuslik kasutuselevõtt avalikus sektoris (sh õigusruumi kujundamine ja #bürokrati kontseptsiooni levitamine, säilitades inimesele otsustusõiguse ja valikuvabaduse ning tagades krattide usaldusväärsuse ja inimkeskuse)

Digiriigi arendamisel pideva katsetamise kultuuri ja korralduse arendamine koostöös erasektori ja vabakonnaga

Justiitssüsteemi ja õiguste jõustamise tõhustamine ja digitaliseerimine ning süüteomenetluse täielik digitaliseerimine lähtudes õigusriigi põhimõttest

C. Suurendame teaduse mõjusust ja mitmekesisust, hoides teaduse kõrget taset AV4, AV5

Mitmekülgset arengut toetava akadeemilise karjäärimudeli väljatöötamine, rahvusvahelise teaduskoostöö võimendamine ja teadlaste järel- ja juurdekasvu tagamine

Teadustaristu ja -tulemuste kvaliteedi kindlustamine ning ühiskonnale kättesaadavuse suurendamine

Teadusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde võimekuse kasvatamine (sh töötajate koolitamine, uute teenuste arendamine ja pakkumine)

Eesti ühiskonna olulistest arenguvajadustest lähtuva teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine ja rakendamine (sh töötajate liikumise kaudu sektorite vahel)

D. Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ja tagame julgeoleku ning turvalisuse AV5, AV6, AV8

Julgeoleku ja turvalisuse tagamine igas olukorras ning kriisideks valmisoleku parandamine (sh diplomaatiline tegevus, hübriid- ja küberohtude maandamine, toidu varustuskindluse tagamine ning riigiasutuste, KOVide, kogukondade ja elanikkonna valmisoleku suurendamine, valmisoleku tagamine massilise sissērände tõkestamiseks jne)

KOVide ja kogukonna võimekuse kasvatamine riigi partnerina turvalise elukeskkonna loomisel ja kriisivalmiduse parandamisel

Eesti potentsiaali võimendamine võõrsil ning tugevate külgede, identiteedi ja pärandi süsteemne jagamine maailmaga (sh majandusdiplomaatia ja turismi arendamine) ning arengukoostöö võimaluste kasutamine

välisminister, kultuuriminister, majandus- ja infotehnoloogiaminister	haridus- ja teadusminister, regionaalminister, kaitseminister
--	---

Majandusjulgeoleku suurendamiseks parimate lahenduste tagamine avaliku ja erasektori koostöös (sh välisinvesteeringute usaldusväärsuse hindamismehhanismi rakendades)

majandus- ja infotehnoloogiaminister	kõik ministrid
---	----------------

Majandusliku kasu saamise soovist toimepandavate kuritegude (nt rahapesu, korruptsioon jms) avastamise, menetlemise, tõkestamise ning kuritegelikul teel saadud varade äravõtmise tõhusamaks muutmine

siseminister, justiitsminister, rahandusminister	kliimaminister
---	----------------

Üleilmse eestluse edendamine ning Eesti kultuuri nähtavuse ja kättesaadavuse toetamine välismaal (sh kodanikudiplomaatia arendamine ja konsulaarteenuste kättesaadavuse parandamine)

välisminister, kultuuriminister

Tsiviil- ja sõjalistes operatsioonides osalemine ning partnerite võõrustamine Eestis nii sõjalise kohaloleku raames kui ka osalejatena meie juhitud keskustes

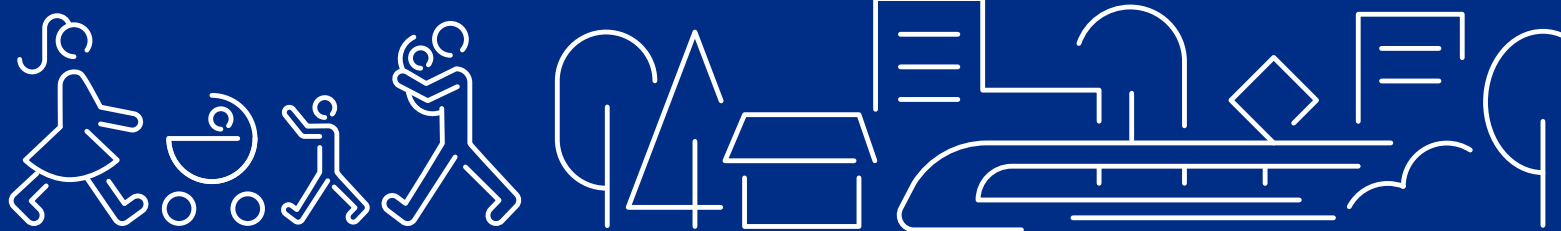
kaitseminister, välisminister	siseminister
----------------------------------	--------------

Rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtusüsteemi arendamine ning tõhusa migratsioonijärelevalve ja põhiõigusi järgiva tagasisaatmispoliitika elluviimine

siseminister, sotsiaalkaitseminister	justiitsminister
---	------------------

Eesti 2035

Vabariigi Valitsuse tegevuskava
(11. mai 2023)

„Eesti 2035“ mõõdikud

Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmist, strateegiliste sihtide saavutamist ja vajalike muutuste elluviimist jälgitakse omavahel seostatavate mõõdikutega. Strateegiat viiakse ellu valdkonna arengukavade ja programmide kaudu ja need mõõdikud kajastuvad ka neis. Kus vähegi võimalik, esitatakse andmed ka vanuse, soo, rahvuse, haridustaseme, puude/erivajaduse ning piirkonna kaupa. Mõõdikute korral, mille puhul on näha olulisi ealisi, soolisi, rahvuslikke, hariduslikke, erivajaduslikke või piirkondlikke erinevusi, seatakse valdkonna arengukavades ja programmides võimalusel eesmärgiks nende erisuste vähendamine. Mõõdikute metoodika kirjeldus on avaldatud Riigikantselei veebilehel.

Sihtideni jõudmise eelduseks on demokraatlik ja turvaline riik, kus säilib ja areneb eesti rahvus, keel ja kultuur

Mõõdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Kohortsünnimuskordaja	1,86 (2019)	1,79 (2022)	1,86
Rahvaarv, väljaspool Harju- ja Tartumaad elavate inimeste osakaal	1 330 068 (01.01.2021 seisuga) 42,9% (2020)	1 357 739 (01.01.2023 seisuga) 42% (2022)	Rahvaarv ei vähene, piirkondlikud erinevused vähenevad
Kultuurielus osalemine	78,7% (2017)	73,8% (2020)	80%
Eesti keelt emakeelena kõnelejate ja kasutavate inimeste osakaal	eesti keelt emakeelena kõnelejate osakaal: 66,7% (2020) eesti keelt kasutavate inimeste osakaal: 91% (2021)	eesti keelt emakeelena kõnelejate osakaal: 66,6% (2022) eesti keelt kasutavate inimeste osakaal: 91,2% (2022)	eesti keelt emakeelena kõnelejate osakaal: ≥67% eesti keelt kasutavate inimeste osakaal: > 91%
Eestit turvaliseks riigiks pidavate elanike osakaal	92% (2020)	90% (2022)	≥94%
Tajutud riskid (OECD risks that matter)	Haigeks jäämine või puude tekkimine: 60,7% Kõikide kulutuste katmine: 48,4% Töö kaotamine: 47,6% (2018)	Haigeks jäämine või puude tekkimine: 52,3% Kõikide kulutuste katmine: 57,2% Töö kaotamine: 55,3% (2020)	Haigeks jäämine või puude tekkimine: ≤60,7% Kõikide kulutuste katmine: ≤48,4% Töö kaotamine: ≤47,6%
Soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE (Euroopa Soolise võrdõiguslikkuse Instituut) Gender Equality Index)	60,7 väärtuspunkti 100st (2020)	61 väärtuspunkti 100st (2022)	70,7 väärtuspunkti 100st
Kasvuhoonegaaside netoheide CO ₂ ekvivalenttonnides (sh LULUCF ehk maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektor)	15,69 mln t CO ₂ ekv (2019)	15,5 mln t CO ₂ ekv (2021)	8 mln t CO ₂ ekv
Eesti koht üleilmses säästva arengu eesmärkide indeksis	10 (2020)	10 (2022)	≤10

Inimene

Arukas, tegus ja tervist hoidev

M õ õdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Tervena elada j ä anud aastad	mehed 54,1; naised 57,6 (2019) maakondlik erinevus Eesti keskmisega v õ rreldes: mehed -12,13, naised -10,31 (2019)	mehed 54,9; naised 58 (2021) maakondlik erinevus Eesti keskmisega v õ rreldes: mehed -9,65, naised -8,53 (2021)	mehed 63,0; naised 64,5 maakondlik erinevus Eesti keskmisega v õ rreldes: mehed <5, naised <5
Osalemine t õ eh õ ives, kultuurielus, spordis ja vabatahtlikus t õ os (tegusa inimese n ä itaja)	22,3% (2021)	39% (2022)	35%
T ä iskasvanute (25–64-aastaste) elukestvas õ ppes osalemise m ä ar (sh informaal õ pe)	Formaal- ja mitteformaal õ ppes: 17,1% (2020) Informaal õ ppes: n ä itajat hakatakse m õ õtma 2023. aastal	Formaal- ja mitteformaal õ ppes: 21,1% (2022) Informaal õ ppes: n ä itajat hakatakse m õ õtma 2023. aastal	Formaal- ja mitteformaal õ ppes: 25% Informaal õ ppes: n ä itajat hakatakse m õ õtma 2023. aastal, siis seatakse ka sihttase

Ühiskond

Avatud, hooliv ja koostõõmeelne

M õ õdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Hoolivuse ja koost õ õmeelsuse m õ õdik	61% (2021)	–	>61%
Ühiskonnar ü hmade vahelised kontaktid	teistest rahvustest inimeste kontaktid eestlastega 2,0 (2020) eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega 1,7 (2020)	–	teistest rahvustest inimeste kontaktid eestlastega 3 eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega 2
P ü siva suhtelise vaesuse m ä ar	16,7% (2018)	14,4% (2020)	≤15,6%

Majandus

Tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik

M õ õdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Erasektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osat ä htsus SKP-s	0,89% SKPst (2019)	1% SKP-st (2021)	2%
T õ ej õ u tootlikkus osakaaluna ELi keskmisest	77,8% (2019)	82,5% (2022)	110%
V ä ljaspool Harjumaad elaniku kohta loodud SKP osat ä htsus EL-i keskmises	57,4% (2019)	60,7% (2021)	67%
Ressursitootlikkus	0,64 eurot/kg (2019)	0,70 eurot/kg (2021)	0,90 eurot/kg

ElukeskkondKõigi vajadusi
arvestav, turvaline ja
kvaliteetne

Mõõdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Elukeskkonnaga rahulolu (rahul või pigem rahul)	73,5 (2022); piirkondlikud erinevused: 14,7 (2022)	–	>73,5%; piirkondlikud erinevused (kõrgeima 10% ja madalaima 10% KOVide vahe) ≤15 protsendipunkti
Keskonnatrendide indeks	69,4 (2020)	75 (2021)	87
Õnnetusjuhtumite, mürgistuste ja traumade tagajärjel hukkunute arv 100 000 elaniku kohta	57,96 (2019)	70,25 (2021)	≤31,7

**Riigi-
valitsemine**Uuendusmeelne,
usaldusväärne
ja inimesekeskne

Mõõdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Hea valitsemise indeks (<i>Worldwide Governance</i>)	Valitsemise tõhusus: 1,2 Õigusloome kvaliteet: 1,6 Arvamusvabadus ja osalemine: 1,2 (2019)	Valitsemise tõhusus: 1,4 Õigusloome kvaliteet: 1,6 Arvamusvabadus ja osalemine: 1,2 (2021)	Valitsemise tõhusus: ≥1,2 Õigusloome kvaliteet: ≥1,6 Arvamusvabadus ja osalemine: ≥1,2
Usaldus riigi institutsioonide vastu (Eurobaromeeter)	KOV: 56% Vabariigi Valitsus: 43%, Riigikogu: 40% (2019)	KOV: 50% Vabariigi Valitsus: 39%, Riigikogu: 31% (2022)	KOV: 60% Vabariigi Valitsus: 50%, Riigikogu: 50%
Positsioon globaalse kohalolu indeksi edetablis (Elcano globaalse kohalolu raport)	88 (2019)	82 (2021)	≤89
Kohaliku omavalitsuste üksuste kulude osakaal valitsussektori kuludes	25,45% (2019)	24,23% (2022)	>25,24%

Oskused ja tööturg

Moodsik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64a) osakaal	74,1% (2020)	74,7% (2022)	80%
Tööjõus osalemise määr (15–74a)	72,1% (2020) Eesti keskmise ja väikseima näitajaga maakonna vahe: 15,5 protsendipunkti (2020)	73,3% (2022) Eesti keskmise ja väikseima näitajaga maakonna vahe: 15,0 protsendipunkti (2022)	≥72% Eesti keskmise ja väikseima näitajaga maakonna vahe: ≤10 protsendipunkti
Sooline palgalõhe	17,1% (2019)	14,9% (2021)	5%
Kolmanda taseme haridusega 25–34a osakaal	43,1% (2020)	43,9% (2022)	45%

Rahva kestlikkus, tervis ja sotsiaalkaitse

Moodsik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Sissetulekukvintilide suhte kordaja	5 (2019)	5,4 (2021)	≤6
Ülemäärase kehakaaluga elanike osakaal	50,7% (2018)	51,6% (2020)	≤50%
Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi nädalas) 16-aastaste ja vanemate inimeste osakaal	2,1% (2019)	2,5% (2022)	1,3%

Majandus ja kliima

Moodsik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Teadlaste ja inseneride arv erasektoris 1000 elaniku kohta	1,53 (2019)	1,82 (2021)	4,53
Eesti koht IMD rahvusvahelise konkurentsivõime indeksi edetabelis	28 (2021)	22 (2022)	10
Ringleva materjali määr	15,6% (2019)	15,1% (2021)	30%
Taastuvenergia osakaal energia summaarses lõpptarbimises	31,7% (2019)	38% (2021)	>65%

**Ruum
ja liikuvus**

M õ õdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Ligip ä asetavuse n ä itaja	33,1% (2020)	33% (2021)	>33,1%
Kodukohta turvaliseks pidavate inimeste osakaal	96% (2018)	92% (2022)	≥94%
Kasvuhoonegaaside heide transpordisektoris	2 466,16 kt CO ₂ ekv (2018)	2 350,65 kt CO ₂ ekv (2021)	CO ₂ 1700 kt
Ühiss õ idukiga, jalgrattaga v õi jalgsi t õ l õ k ä ijate osat ä htsus h õ ivatutest	38,7% (2019)	34,3% (2022)	55%
Elamute ja mitteelamute energiatarve	16,4 TWh (2019)	17,2 TWh (2021)	14,5 TWh

**Riigi-
valitsemine**

M õ õdik	Algtase	Praegune tase	Sihttase
Avalike teenustega rahulolu	Avalike digiteenustega rahulolu eraisikute seas*: 69% (2021) KOV teenustega rahulolu: 60,7 (2022); piirkondlikud erinevused: 24,8 (2022)	Avalike digiteenustega rahulolu eraisikute seas*: 80% (2022) –	Avalike digiteenustega rahulolu eraisikute seas*: 90% KOV teenustega rahulolu: >61; piirkondlikud erinevused (k õ rgeima 10% ja madalaima 10% KOVide vahe) ≤25 protsendipunkti
Doktorikraadiga inimeste osakaal 25–64 aastaste hulgas	0,8% (2019)	1% (2022)	1,5%

eesti2035.ee

